

TÜRKİYE'DE ADLİ DEĞERLENDİRMEDEN GEÇEN ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMAR VAKALARI HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME

AN ASSESSMENT OF THE CHILD SEXUAL ABUSE CASES EVALUATED BY FORENSIC ASSESSMENT IN TURKEY

Güler GÜNEŞ ASLAN¹

Öz

Bu çalışmada, cinsel istismara uğradığı için adli tıp değerlendirmesine tabi tutulan çocukları, geriye dönük olarak inceleyen 15 araştırma derlenerek bu araştırmaların bazı verileri sistematik analize tabi tutulmuştur. İncelenen araştırmaların bazı verileri, aynı kriterlere göre bir araya getirilmiştir. Derlenen verilerden cinsel istismara uğrayan çocukların cinsiyeti ve bu çocuklara en sık konulan psikiyatrik tanılar, istismar failinin kimliği, failin tekil ya da çoğul şahıs olması ve istismarın bir kez ya da tekrarlı olması hakkında çıkarım yapılmıştır.

Yapılan incelemeye göre kız çocukları, erkek çocuklara göre daha fazla cinsel istismara uğramaktadır. Cinsel istismara uğrayan erkek çocukların yaş ortalaması kız çocuklara göre daha düşüktür. 1740 vakanın 354'ünde (%20.34) fail yabancı, 1386'sında (%79.66) tanıdık, 177'sinde (%10.17) erkek arkadaş/partner, 89'unda (%5.11) arkadaş/akrandır. 1922 vakanın 257'si (%13.37) ensestir. Cinsel istismar 1151 vakanın 466'sında (%40.5) ise tekrarlanmıştır. 829 vakanın 111'inde (%13.38) fail bir kişiden fazladır. 1489 vakanın 1027'si psikiyatrik tanı almıştır. Psikolojik bozukluk görülme oranı ise 1939 vakada 1226 (%63.22) dır.

Anahtar Kelimeler: Çocuğun Cinsel İstismarı, Çocuk, Cinsel İstismar Faili, Cinsel İstismara Yönelik Adli Değerlendirme.

Abstract

In this study, 15 studies retrospectively examining children who were subjected to forensic evaluation for sexual abuse were reviewed and some of these data were subjected to systematic analysis. Some data of the researches were gathered according to the same criteria. From the data collected some inferences have been made about the ratios of sex of the children who were sexually abused and the most frequent psychiatric diagnoses of these children, the identity of the perpetrator of the abuse, the perpetrator's being of singular person or a plural persons and if the sexual abuse is once or repetitive.

According to the analysis, girls are exposed to more sexual abuse than boys. The mean age of sexually abused boys is lower than that of girls. Of the 1740 cases, 354 (20.34%) of the perpetrators were stranger, 1386 (79.66%) were acquaintances, 177 (10.17%) were boyfriends /partners, 89 (5.11%) were friends /relatives. Of the 1922 cases, 257 (13.37%) were incest. Sexual abuse occurred repeatedly in 466 (40.5%) of 1151 cases. Of the 829 cases, 111 (13.38%) had more than one perpetrator. Of the 1489 cases, 1027 had a psychiatric diagnosis. The rate of psychological disorder is 1226 (63.22%) in 1939 cases.

Keywords: Child Sexual Abuse, Child, Perpetrator Of Sexual Abuse, Forensic Evaluation For Sexual Abuse

¹ Arş.Gör.Dr., Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü.
guler.gunes@yalova.edu.tr, gulergunes34@gmail.com Orcid: 0000-0002-6509-8278

1. Giriş

Cinsel istismar yetişkinlerin, çocukluk ve ergenlik dönemindeki bireylerden cinsel amaçla faydalanması olarak tanımlanabilir. Türkiye’de akademik olarak hakkında 1990’lardan sonra çalışmalar yapılmaya başlanan çocuğa yönelik cinsel istismar, sağlık bilimleri, hukuk ve sosyal bilimler alanında çalışan araştırmacıların gündemindedir. Cinsel istismar uluslararası literatürde ise, 1965 yılında Kempe tarafından gündeme getirilmiş, bu dönemlerde cinsel istismarın etkisi azımsansa da 1970’lerin sonlarında konuyla ilgili geriye dönük (retrospektif) çalışmaların artmasıyla bir sosyal problem olarak gündeme oturmuştur (Popović, 2018, s.6).

Cinsel istismar 12 Ekim 2004 tarihinde 25611 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda da suç olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada cinsel istismarın tanımı, herkes tarafından ulaşılabilir ve hukuken bağlayıcı bir tanım olduğu için 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’ndan alıntılanmıştır.

Cinsel istismar 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 103. Maddesinde:

a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılaya yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar

(5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 2004) olarak nitelendirilir. Bu tanıma göre cinsel istismar, çocuğa yönelik gerek temas içeren gerek temas içermeyen her türlü cinsel davranışı kapsamaktadır. Cinsel istismar, kanunda belirtildiği gibi mağdurun gerek ikna edilmesiyle, gerek kandırılmasıyla, gerek de zorlanmasıyla gerçekleşebilir.

Yapılan çalışmalar cinsel istismarın dünyanın birçok ülkesinde görülen bir sorun olduğunu göstermektedir. Barth, Bermetz, Heim, Trelle ve Tonia (2013) 24 ülkeyi kapsayan çalışmalarında, kızlar için %8-31 ve erkekler için %3-17 oranında cinsel istismar vakalarıyla karşılaşıldığını belirtmiştir. Bu anlamda cinsel istismar birçok ülkede görülmekte; cinsel istismar görülme oranı ise ülkeden ülkeye farklılaşabilmektedir.

Cinsel istismar kimi zaman ritüalistik bir hal almaktadır. Bu anlamda dünyada çatışmaların yoğun olduğu bazı ülkelerde, küçük yaşta kız çocuklarıyla cinsel ilişkiye girmenin hastalıkları iyileştireceği, istismarcıya güç, zenginlik, savaşta korunma sağlayabileceği gibi yanlış inanışlarla kendine zemin bulmakta ve yaygın olarak görülebilmektedir (Kasherwa ve Twikirize, 2018).

Cinsel istismar, mağdur tarafından kolay kolay dile getirilmeyen bir olgudur. Cinsel istismara uğrandığının mağdur tarafından ifade edilmesi, kimi zaman yetişkinlik dönemine kadar ertenebilmektedir. Mağdurlar kimi zaman bir kez, kimi zaman defalarca cinsel istismara uğrayabilmektedir. İstismarın faili ise çocuğun ailesinden, çevresinden, okulundan tanıdığı biri olabilirken, bazı durumlarda çocuğun daha önceden tanımadığı biri olabilmektedir.

Her ne şekilde gerçekleşirse gerçekleşsin, cinsel istismarın çocuk ve ergenin ruh ve beden bütünlüğüne zarar verdiği birçok akademik çalışmada ifade edilmektedir. Cinsel istismar çocukluk kadar yetişkinlik yaşamını da etkileyebilmektedir. Cinsel istismar mağduru kadınlar, normal popülasyona göre gönüllü olarak daha erken yaşta cinsel ilişkiye girme, cinsellikle daha çok meşgul olma ve cinsel isteksizliği birarada yaşama ve daha genç anne olma gibi durumları daha çok gösterebilmektedir (Noll, Trickett ve Putnam, 2003).

Literatürde cinsel istismarı inceleyen çalışmalar kimi zaman çocukları, kimi zaman yetişkinleri konu almaktadır. Çocukları konu alan bazı çalışmalar, cinsel istismara uğradığı

tespit edilen çocuklara yapılan Adli Tıp ve Psikiyatri değerlendirmelerini konu almaktadır. Türkiye'de de cinsel istismara uğradığı tespit edilen ya da bu sebeple adli makamlara şikâyetle bulunan çocuk ve ergenlerin Adli Tıp Anabilim Dalı ya da Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi bölümlerince değerlendirilmelerini, geriye dönük olarak inceleyen çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmada, cinsel istismarla ilgili haklarında adli değerlendirme yapılan olguları geriye dönük olarak ele alan bazı araştırmaların verileri derlenmiş ve sistematik olarak gözden geçirilmiştir.

2. Yöntem

Bu çalışmada, cinsel istismara uğramış çocuklara bazı Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi ve Adli Tıp Anabilim Dallarında yapılan adli değerlendirmeleri belirli yıllar arasında, geriye dönük olarak ele alan 15 adet araştırma derlenmiş ve sistematik olarak gözden geçirilmiştir. Bunun için Dergipark ve Ebscohost veri tabanı üzerinden arama yapılmıştır. Arama yapılan zamanda tam metnine ulaşılan, çocuğa yönelik cinsel istismarla ilgili adli amaçlı yapılmış değerlendirmeleri geriye dönük olarak ele alan çalışmalar bu çalışmaya dahil edilmiştir. Bu çalışmalar (Gencer, Özbek, Özyurt ve Kavurma, 2016; Özdemir Demirci, Özmen, Öztıp, Özdemir ve Çıkılı Uytun, 2014; Topal, Balcı ve Erbaş, 2018; Usta, Akbaş ve Aydın, 2018; Yektaş, Tufan, Büken, Yurteri Çetin ve Yazıcı, 2018; Aktepe, Işık, Kocaman ve Eroğlu, 2013; Çolak, Karakaya, Kurtas, Şişmanlar ve Biçer, 2009; Işık, Aktepe, Şimşek, Akyıldız ve Yıldız, 2019; Urazel, Fidan, Gündüz, Şenlikli ve Özçivit Asfuroğlu, 2017; Göker, Aktepe, Tural Hesapcioğlu ve Kandil, 2011; Şahin, Yeniçeri ve Balcı, 2015; Dönmez vd., 2014; Vural, Uçar, Eray, Çolpan ve Kocaeli, 2013; Soylu, Şentürk Pılan, Ayaz ve Sönmez, 2012; Çıkılı Uytun ve Öztıp, 2016) tarafından yapılmıştır.

Ele alınan bu 15 çalışmadaki veriler, 1998-2018 yılları arasında kayıtlanan olgulara aittir. Ele alınan bu çalışmalar genel olarak, belirli yıllar arasında cinsel istismara uğradığı tespit edilmiş çocuklar hakkında, geçmişteki kayıtlardan elde edilen bilgilere yer vermişlerdir. İlgili çalışmalar, inceledikleri olgulara ait bazı özelliklerin, görülme sıklıkları, yüzdeleri ve ortalamalarına yer vermişlerdir. İncelenen çalışmaların, kendi içlerinde ele aldığı tüm kriterler birbirlerine göre farklılaştığı için, bu çalışmada birçoğunun ya da hepsinin ortak olarak incelediği bazı kriterler seçilmiştir. Çalışmalar, seçilen kriterlere göre sistematik olarak gözden geçirilmiştir. Seçilen kriterler; cinsel istismar mağdurların yaş ortalaması, cinsiyeti, istismarcının kimliği, cinsel istismarın tekrarlanma durumu, cinsel istismar faillerinin sayısı, mağdurlarda cinsel istismar sonrası psikolojik bozukluk görülme durumu ve mağdurların en sık aldığı psikiyatrik tanılardır.

Bu çalışmada seçilen kriterler, bu kriterlere yer veren çalışmaların örnekleminin bir araya getirildiği örneklem üzerinden değerlendirilmiştir. Bunun için ilgili kriterlerin görülme sıklığıyla ilgili yüzdelik hesabı yapılmıştır. Değerlendirilen kriterlerle ilgili veriler, tartışma kısmında, literatürdeki başka çalışmalarla karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

3. Bulgular

Bu çalışmada ele alınan çalışmalardan ikisinin gerçekleştirildiği bölge araştırmacılar tarafından belirtilmemiştir. Diğer 13 çalışmanın ikisi Isparta'da, ikisi Muğla'da, ikisi Kayseri'de, diğerleri Düzce, Kocaeli, Eskişehir, Trabzon, Malatya, Bursa ve Gaziantep'te gerçekleştirilmiştir. Aşağıda alt başlıklar altında ilgili diğer bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Cinsel İstismar Mağdurlarının Yaş ve Cinsiyetleri

İncelenen çalışmaların dayandığı araştırmaların hangi bölgede, hangi yıllar arasında gerçekleştiğine, çalışmaların örneklemine ait sayılara, örneklerinde bulunan kız ve erkeklerin sayısı ve yüzdeliğine, çalışmaya konu olan çocukların yaş aralıkları ve yaş

ortalamalarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir. İlgili bilgilerin belirtilmediği araştırmalar için tablodaki ilgili kısımlar boş bırakılmıştır.

Tablo 1. Çalışmalara Ait Sosyo-Demografik Veriler

	Gencer vd. n=182	Özdemir Demirci vd. n=60	Topal vd. n=240	Usta vd. n=136	Yektaş vd. n=106
Bölge	-	Kayseri	Muğla		Düzce
Yıl Aralığı	2010-2012	2014	2012-2014	2010-2013	2016-2017
Kız	141(%77.5)	54 (%90)	205 (%85,4)	117 (%86)	83 (%78.3)
Erkek	41 (%22.5)	6 (%10)	35 (%14,6)	19 (%14)	23 (%21.7)
Yaş Aralığı		2-18	2-18	12-18	3-18
Yaş Ortalaması	166.7±41.0 ay			14.7 ±1.6	12.6±3.6
Kız		14,01±2,37,kız			
Erkek		9,66±3,07erkek			
	Aktepe vd. n=80	Çolak vd, n=50	Işık vd. n=183	Urazel vd. n=135	Göker vd. n=62
Bölge	Isparta	Kocaeli	Isparta	Eskişehir	Trabzon
Yıl Aralığı	2007-2012	1998-2006	2014-2018	2012-2014	2005-2007
Kız	63 (%78.7)	31 (%62)	147 (%80.3)	107 (%79.3)	43 (%69.4)
Erkek	17 (%21.3)	19 (%38)	36 (%19.7)	28 (%20.7)	19 (%30.6)
Yaş Aralığı	4-17	3-18	3-17	4-17	4-16
Yaş Ortalaması	12.1±3.5	10,3±4,1	13,2±3,6	13,0±3,3	10.8±3,1
Kız		11,6±4,3 kız	13,7±3,4 kız	13,2±3,3 kız	
Erkek		8,3±3 erkek	10,9±3,4 erkek	12,4±3,4 erkek	
	Şahin vd. n=17	Dönmez vd. n=215	Vural vd. n=125	Soylu vd. n=234	Uytun ve Öztö n=114
Bölge	Muğla	Malatya	Bursa	Antep	Kayseri
Yıl Aralığı	2011-2014	2008-2013	2010-2011	2009-2011	2011-2014
Kız	13(%76.4)	157 (%73)	100 (%80)	181 (%77.4)	93 (%81.6)
Erkek	4 (%23.6)	58 (%27)	25 (%20)	53 (%22.69)	21 (%19.3)
Yaş Aralığı	0-18	4.3-17.9	3-18	3-18	0-18
Yaş Ortalaması		12,55±3,38		12.61±2.9	12.8 ± 3.2
Kız			14.22±2,95,	13.07±2.77	13,67±2,84
Erkek			11.96±3,74	11.06±2.88	9,42±2,9

Çalışmalara ait en eski veriler 1998 yılına, en yeni veriler 2018 yılına aittir. Çalışmalara ait örneklem toplam 1939 kişiyken, bu toplam örneklemin 1535'i kız, 404'ü ise erkektir. Tüm çalışmalara göre cinsel istismara uğrayan çocukların %79.16'sı kız, %20.83'ü erkektir. Çalışmalarda, hakkında veri girilen en küçük yaş 2, en büyük yaş 18'dir. Çalışmalardaki mağdurların yaş ortalamasına bakılırsa, erkek çocukların kız çocuklara göre daha küçük yaşlarda cinsel istismara uğradığı görülmektedir. Çocukların geniş bir yaş aralığında cinsel istismara uğradığı görülmektedir.

3.2. İstismarcının Kimliği

Bazı çalışmalarda istismarcının kimliği ile ilgili verilere yer verilmiştir. Her çalışmanın tasnifi farklı olduğu için, ilgili çalışmalardaki tasniflere tabloda yer verilmiştir.

Tablo 2. İstismarcının Kimliğine Ait Veriler

	Gencer vd. n=182	Özdemir Demirci vd. n=60	Topal vd. n=240	Usta vd. n=136	Yektaş vd. n=106
Bölge	-	Kayseri	Muğla		Düzce
Yıl Aralığı	2010-2012	2014	2012-2014	2010-2013	2016-2017
İstismarcının kimliği	139 (%76.4) Aile Dışı 43 (%23.6) Aile İçi	Kızlarda 23 (%42.6) Sevgili 8 (%14.8) Arkadaş 5 (%9.3) Baba 3 (%5.6) 2. Dereceden Akraba 5 (%9.3) Akraba Dışında Tanıdık 1 (%1.9) İmam Nikahlı Eş 2 (%3.7) Eğitimci 7(%13) Yabancı Erkeklerde 6 (%100) Akraba Dışında Tanıdık	63 (%26.3) Partner 37 (%15.4) Yakın Çevreden Kişiler 26 (%10.8) Yabancı 21 (%8.8) Kan Bağı Bulunmayan Akrabalar 28 (%11.7) Kan Bağı Bulunan Akrabalar 19 (%7.9) Okul Ortamıyla İlişkili Kişiler 12 (%5) İş Ortamıyla İlişkili Kişiler 13 (%5.4) Tanıdık 3 (%1.3) Turizm ve Tatil Ortamıyla İlişkili Kişiler 6 (%2.5) Yeni Tanışılan Kişiler 8 (%3.3) Sosyal Medya Aracılığı İle Tanışılan Kişiler 4 (%1.7) Çocuk Yaştaki Mağdurla Evlendirilenl er	55 (%40.4) Tanıdık 32 (%23.5) Arkadaş 21 (%15.4) Aile Üyesi 16 (%11.7) Erkek Arkadaş 12 (%8.8) Yabancı	35(%33)Tanıdık/Komşu 32 (%30) Erkek Arkadaş 27 (%25.5) Ensest/Yakın Akraba 11 (%10.4) Ensest 8 (%7.5)Okul/Çevreden Akran 4 (%3.8)Yabancı Biri 102 (%95.2) Tanıdık 4 (%3.8) Yabancı

	Aktepe Vd. N=80	Çolak Vd, N=50	Işık Vd. N=183	Urazel Vd. N=135	Göker Vd. N=62
Bölge	Isparta	Kocaeli	Isparta	Eskişehir	Trabzon
Yıl Aralığı	2007-2012	1998-2006	2014-2018	2012-2014	2005-2007
İstismarcının kimliği	6 (%7.5) Ensest 53(%66.3)Akraba Dışı Tanıdık 13 (%16.2) Yabancı 8 (%10) Akraba	1 (%2) Eşi 4 (%8) Öz Baba 1 (%2) Üvey Baba 1 (%2) Üvey Kardeş 1(%2) Öğretmen 7(%14) Arkadaş 20 (%40) Tanıdık Akraba, Komşu, Diğer Tanıdık 8 (%16) Yabancı 7 (%14) Kayıt Yok	33 (%18) Aile İçi 150 (%82) Aile Dışı 145 (%79.2) Tanıdık 38 (%20.8) Yabancı	15 (%11.1) Aile İçi 3 (%2.2) Akraba 53 (%39.3) Tanıdık 26 (%19.3) Akran 38 (%28.1) Yabancı	51 (%82.2) Aile Dışı 5 (%8.1) Akraba 6 (%9.7) Ensest
	Şahin Vd. N=17	Dönmez Vd. N=215	Vural Vd. N=125	Soylu Vd. N=234	Uytun Ve Öztö N=114
Bölge	Muğla	Malatya	Bursa	Antep	Kayseri
Yıl Aralığı	2011-2014	2008-2013	2010-2011	2009-2011	2011-2014
İstismarcının kimliği		16 (%7.4) Aile İçi 19 (%8.8) Geniş Aile 89 (%41.4) Aile Dışı Tanıdık 91 (%42.3) Yabancı	48 (%39,4) Komşu- Tanıdık 38 (%31,1) Yabancı 19 (%15,6) Aile Bireyi 17 (%13,9) Akraba	34 (%14.5) Aile İçi 22 (%9.4) Geniş Aile 116 (%49.6) Aile Dışı Tanıdık 62 (%26.5) Yabancı	37 (%32.5) Erkek Arkadaş 6 (%5.3) Öz Baba 27 (%23.7)Tanıdık 17 (%14.9) Yabancı 9 (%7.9) Akraba 5 (%5,5) Üvey Baba 8 (%7) Arkadaş 5 (%4,4) Eş

Değerlendirilen çalışmalarda yer alan istismarcının kimliği ile ilgili verilerden bazı çıkarımlar yapılmıştır. Her çalışmada aynı tasnif görülmediği için, bir çalışmada da istismar faili hakkında bilgi verilmediği için, benzer tasnif kategorilerinin bulunduğu çalışmalar bir araya getirilerek değerlendirme yapılmıştır. Bu açıdan oransal olarak değerlendirme yapılırken, hakkında veri girilmeyen Şahin vd.'nin (2015), ensest vakaları dışında da Gencer vd.'nin (2016) çalışmalarının örnekleme dikkate alınmayacaktır. Gencer vd., (2016) istismarcının kimliğiyle ilgili tasnifi aile içi veya aile dışı olarak aldığı ve aile dışındaki herkesi bir kategori olarak ele aldığı için, ensest değerlendirmesi yapılan tasnifin dışındaki değerlendirmelerde dikkate alınmamıştır.

İstismarın failinin kimliğiyle ilgili, yabancı kategorisine yer veren 13 çalışmadaki (Özdemir Demirci vd., 2014; Topal vd., 2018; Usta vd., 2018; Yektaş vd., 2018; Aktepe vd., 2013; Çolak vd., 2009; Işık vd., 2019; Urazel vd., 2017; Dönmez vd., 2014; Vural vd., 2013; Çıkılı Uytun ve Öztop, 2016; Soylu vd., 2012) toplam 354 vakada, istismarcı yabancıdır. İstismarcının kimliğine yer veren bu 13 çalışmanın toplam 1740 olan örneklemine göre, istismarcının yabancı olma oranı %20.34'tür. İstismarcıların %20.34'ünün yabancı olması, %79.66'sının çocukların tanıdığı kişiler olduğunu göstermektedir.

Ensest vakaların oranlarını ayrı kategori olarak ele alan 8 çalışmada (Gencer vd., 2016; Özdemir Demirci vd., 2014; Topal vd., 2018; Usta vd., 2018; Yektaş vd., 2018; Aktepe vd., 2013; Çolak vd., 2009; Işık vd., 2019; Urazel vd., 2017; Göker vd., 2010; Dönmez vd., 2014; Vural vd., 2013; Çıkılı Uytun ve Öztop, 2016; Soylu vd., 2012) görülen vakaların toplam sayısı ise 257'dir. İstismarcının kimliğine yer veren 14 çalışmanın toplam örneklemini 1922'dir. Ensest vakaların bu toplam örneklemdaki oranı %13.37 'dir.

Erkek arkadaş, eş, partner kategorilerini ele alan 6 çalışmada (Özdemir Demirci vd., 2014; Topal vd., 2018; Usta vd., 2018; Yektaş vd., 2018; Çolak vd., 2009; Çıkılı Uytun ve Öztop, 2016), bu vakaların toplam sayısı 177'dir. İstismarcının erkek arkadaş, eş, partner olma durumu, istismarcının kimliğine yer veren 13 çalışmanın toplam örneklemini olan 1740'a oranla %10.17'dir.

Arkadaş, akran kategorisini ele alan 6 çalışmada (Özdemir Demirci vd., 2014; Usta vd., 2018; Yektaş vd., 2018; Çolak vd., 2009; Urazel vd., 2017; Çıkılı Uytun ve Öztop, 2016) bu vakaların toplam sayısı 89'dur. İstismarcının arkadaş, akran olma sıklığı, istismarcının kimliğine yer veren 13 çalışmanın toplam örneklemini olan 1740'a oranla %5.11 dir.

3.3. Cinsel İstismarın Tekrarlanma Durumu

Cinsel istismarın tekrarlanma durumuyla ilgili değerlendirme yapmak için bununla ilgili verilere yer veren 8 çalışmanın verileri bir araya getirilmiştir. İlgili veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3. Cinsel İstismarın Tekrarlanma Durumuyla İlgili Bilgi Veren Çalışmalara Ait Veriler

	Usta vd. n=136	Yektaş vd. n=106	Aktepe vd. n=80	Işık vd. n=183
Bölge		Düzce	Isparta	Isparta
Yıl Aralığı	2010-2013	2016-2017	2007-2012	2014-2018
İstismarın sıklığı	95 (%69.9)bir kez 41 (%30.1)birden fazla	32 (%30.2) bir kez 74 (%69.8) birden fazla	51 (%63.7)bir kez 29 (%36.3)birden fazla	106 (%57.9) bir kez 77 (%42.1)birden fazla
	Urazel vd. n=135	Göker vd. n=62	Dönmez vd. n=215	Soylu vd. n=234
Bölge	Eskişehir	Trabzon	Malatya	Antep
Yıl Aralığı	2012-2014	2005-2007	2008-2013	2009-2011
İstismarın sıklığı	104 (%77) bir kez 31 (%23) birden fazla	40 (%64.5) bir kez 22 (%35.4) birden fazla	128 (%59.5) bir kez 87 (%40.5) birden fazla	129 (%55.1) bir kez 105 (%44.9) birden fazla

(Usta vd., 2018; Yektaş vd., 2018; Aktepe vd., 2013; Işık vd. 2019; Urazel vd., 2017; Göker, 2010; Dönmez vd., 2014; Soylu vd., 2012) tarafından yapılan çalışmalarda istismarın

bir kere veya bir kereden fazla olmasıyla ilgili veri bulunmaktadır. Bu çalışmalara ait örneklemelerin toplamı 1151'dir. Bu çalışmalarda yer verilen 685 vakada cinsel istismar bir kere, 466 vakada cinsel istismar bir kereden fazla gerçekleşmiştir. Cinsel istismarın bir kere gerçekleşme oranı %59.5 iken, bir kereden fazla gerçekleşme oranı %40.5'dir.

3.4. Cinsel İstismar Faillerinin Sayısı

Cinsel istismar faillerinin sayısına ait verilere beş çalışmada yer verilmiştir. Tablo aşağıdadır.

Tablo 4. Cinsel İstismarın Faillerinin Sayısıyla İlgili Bilgi Veren Çalışmalara Ait Veriler

	Işık vd. n=183	Urazel vd. n=135	Göker vd. n=62	Dönmez vd. n=215	Soylu vd. n=234
Bölge	Isparta	Eskişehir	Trabzon	Malatya	Antep
Yıl Aralığı	2014-2018	2012-2014	2005-2007	2008-2013	2009-2011
İstismarcının kaç kişi olduğu	164 (%89.6) bir kişi 19 (%10.4) birden fazla kişi	118 (%87.4) bir kişi 17 (%12.6) birden fazla kişi	56 (%90.3) bir kişi 6 (%9.7) birden fazla kişi	193 (%89.8) bir kişi 22 (%10.2) birden fazla kişi	187 (%79.9) bir kişi 47 (%20.1) birden fazla kişi

Buna göre istismarcının bir veya birden fazla kişi olduğunu ele alan beş çalışmanın (Işık vd., 2019; Urazel vd., 2017; Göker vd., 2010; Dönmez vd., 2014; Soylu vd., 2012) toplam örneklemini 829'dur. İstismarcının bir kişi olduğu vaka sayısı 718, birden fazla kişi olduğu vaka sayısı 111'dir. İstismarcının bir kişi olma oranı %86.61 iken, birden fazla kişi olma oranı %13.38'dir.

3.5. Mağdurlarda Cinsel İstismar Sonrası Meydana Gelen Psikolojik Bozukluklar

Cinsel istismar sonrası çocuklara konulan psikiyatri tanı ve istismar sonrası psikolojik bozukluk görülme oranlarına yönelik değerlendirmeler tablolatırılmıştır. 13 çalışmada çocuklara konulan psikiyatrik tanılarına yer verilirken, 2 çalışmada çocuklara konulan psikiyatrik tanılarına yer verilmemiştir. İstismar sonrası psikolojik bozukluk görülme oranına bütün çalışmalarda yer verilmiştir.

Tablo 5. Cinsel istismar sonrası konulan psikiyatrik tanı ve istismar sonrası psikolojik bozukluk görülme oranı

	Gencer Vd. N=182	Özdemir Demirci Vd. N=60	Topal Vd. N=213	Usta Vd. N=136	Yektaş Vd. N=106
Bölge	-	Kayseri	Muğla		Düzce
Yıl Aralığı	2010-2012	2014	2012-2014	2010-2013	2016-2017
En sık konulan tanı	TSSB ve Majör Depresyon 67 (%44.1) Majör Depresyon+TSSB 52 (%34.2) TSSB 19 (%12.5)Majör Depresyon	Kızlarda Akut Stres Bozukluğu, Erkeklerde Uyum Bozukluğu Kızlarda 12 (%22.2) Akut Stres		TSSB ve Majör Depresyon 57 (%41.9) TSSB ve Majör Depresyon 20 (%14.7) Majör Depresif	TSSB 26 (%24.5) TSSB 17 (%16) Uyum Bozukluğu 12(%11.3) Akut Stres Bozukluğu 5(%4.7) Majör Depresif Bozukluk

	14 (%9.2)	Bozukluğu		Bozukluk	1(%0.1) Psikotik Bozukluk
	Diğer	10 (%18.5) Uyum Bozukluğu		19 (%13.9) TSSB	
		6 (%11.1) Depresyon		2 (% 1.4) Uyum Bozukluğu	
		4 (%7.4)TSSB			
		2 (%3.7 Davranış Bozukluğu)			
		2 (%3.7 Cinsel Uyarılmışlıkta Artış)			
		Erkeklerde			
		4 (%66.6) Akut Stres Bozukluğu			
		1 (%16.7) Davranış Bozukluğu			
İstismar sonrası psikolojik bozukluk görülme oranı	152 (% 83.5)	41 (%68.3)	104 (%48.8)	98 (%72.1)	61 (%56.6)
	Aktepe Vd.	Çolak Vd,	Işık Vd.	Urazel Vd.	Göker Vd.
	N=80	N=50	N=183	N=135	N=62
Bölge	Isparta	Kocaeli	Isparta	Eskişehir	Trabzon
Yıl Aralığı	2007-2012	1998-2006	2014-2018	2012-2014	2005-2007
En sık konulan tanı	TSSB	Akut Stres Bozukluğu		TSSB	TSSB
	26 (%32.5) TSSB	12 (%24) Akut Stres Bozukluğu		37 (%27,4) TSSB,	23 (%37.1) TSSB
	12 (%15) Akut Stres Bozukluğu	7 (%14) TSSB-Major Depresyon		6 (%4,4) TSSB ile Depresyon	15 (%24.2) Depresif Bozukluk
	6 (%7.5) Uyum Bozukluğu	4 (%8) TSSB		5 (%3,7) Depresyon	11 (%17.7) BTA Anksiyete Bozukluğu
	1 (%1.3) Majör Depresif Bozukluk			3 (%2,2) Anksiyete Bozukluğu	1 (%1.6) DEHB
	13 (%16.2) Adli Tıbbi Sevk				1 (%1.6) Karşı Gelme Bozukluğu
					1 (%1.6) Davranım Bozukluğu
					1 (%1.6) Enürezis
İstismar sonrası psikolojik bozukluk görülme oranı	58 (%72.5)	23 (%46)	108 (%59)	51 (%37.8)	53 (%85.5)
	Şahin Vd.	Dönmez Vd.	Vural Vd.	Soylu Vd.	Uytun Ve Öztop
	N=17	N=215	N=125	N=207	N=114

Bölge	Muğla	Malatya	Bursa	Antep	Kayseri
Yıl Aralığı	2011-2014	2008-2013	2010-2011	2009-2011	2011-2014
En sık konulan tanı	TSSB 7 (%41.1) TSSB 3 (%17.6) Depresif Bozukluk 1 (%5.8) Anksiyete Bozukluğu	TSSB 71 (%33)TSSB 55 (%25.6) Akut Stres Bozukluğu 54(%25.1) Major Depresif Bozukluk 6 (%2.8) Davranım Bozukluğu 1 (%0.5) Kekemelik 1 (% 0.5) Enürezis Nokturna	TSSB 51 (%40.8) TSSB 17(%13,6)Anksiyete Bozukluğu Bta 13 (%10,4) Duygu Durum Bozuklukları 5 (%4)Davranım Bozukluğu 2 (%1.6) Uyum Bozukluğu 1 (%0.8)Yaygın Gelişimsel Bozukluk 1 (%0.8) Tik Bozukluğu 1 (%0.8)Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu	TSSB 67 (%32.4) TSSB 31 (%14.9) Akut Stres Bozukluğu 41 (%19.8) Majör Depresif Bozukluk	Akut Stres Bozukluğu 24 (%21,1) Akut Stres Reaksiyonu 23 (%20,2) Uyum Bozukluğu 8 (%7) TSSB 3 (%2,6) Depresyon 2(%1,8)İmpulsif İntihar
İstismar sonrası psikolojik bozukluk görülme oranı	11 (%64.7)	176 (%81.9)	91 (%72.8)	139(%67.1)	60 (%52.63)

Cinsel istismara uğrayan çocuklara konulan psikiyatrik tanılara (Gencer vd., 2016; Özdemir Demirci vd., 2014; Usta vd., 2018; Yektaş vd., 2018; Aktepe vd., 2013; Çolak vd., 2009; Urazel vd., 2017; Göker vd., 2010; Şahin vd., 2015; Dönmez vd., 2014; Vural vd., 2013; Soylu vd., 2012; Çıkılı Uytun ve Öztop, 2016) tarafından yapılan çalışmalarda yer verilmiştir. Bu çalışmalarda, hakkında teşhis amaçlı psikolojik değerlendirme yapılan kişi sayısı toplam 1489'dur. Psikolojik rahatsızlık teşhisi alan çocuk sayısı 1027'dir. Hakkında ayrıntılı psikolojik değerlendirme yapılan çocukların %68.97'si, psikiyatrik tanı almıştır.

Aşağıda, değerlendirilen çocuklara en sık konulan psikiyatrik tanılara ait oran hesaplarına yer verilmiştir. Bunun için ilgili çalışmalarda konulan belirli psikiyatrik tanılara (örn:depresyon) ait sayısal verilerin toplamı, çocuklara konmuş psikiyatrik tanılara yer veren tüm çalışmaların toplam örnekleme bölünmüştür.

İlk olarak Travma Sonrası Stres Bozukluğu'yla (TSSB) ilgili verilere yer verilmiştir. Cinsel istismar sonrası tek başına TSSB tanısı almayla ilgili verilere (Gencer vd., 2016; Özdemir Demirci vd., 2014; Usta vd., 2018; Yektaş vd., 2018; Aktepe vd., 2013; Çolak vd., 2009; Urazel vd., 2017; Göker vd., 2010; Şahin vd., 2015; Dönmez vd., 2014; Vural vd., 2013; Soylu vd., 2012; Çıkılı Uytun ve Öztop, 2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda yer verilmiştir. Bu çalışmalardaki toplam 395 vaka, tek başına TSSB tanısı almıştır. Buna göre hakkında teşhis amaçlı psikolojik değerlendirme yapılan toplam 1489 çocuğun %26.52'si TSSB tanısı almıştır.

Cinsel istismar sonrası, tek başına depresyon tanısı almayla ilgili verilere (Gencer vd., 2016; Özdemir Demirci vd., 2014; Usta vd., 2018; Yektaş vd., 2018; Aktepe vd., 2013;

Urazel vd., 2017; Göker vd., 2010; Şahin vd., 2015; Dönmez vd., 2014; Vural vd., 2013; Soylu vd., 2012; Çıkılı Uytun ve Öztö, 2016) tarafından yapılan çalışmalarda yer verilmiştir. Bu çalışmalarda, tek başına depresyon tanısı alan vaka sayısı 184'tür. Buna göre hakkında teşhis amaçlı psikolojik değerlendirme yapılan toplam 1489 çocuğun %12.35'si tek başına depresyon tanısı almıştır.

TSSB yanında depresyon tanısı konan çocuklarla ilgili verilere (Gencer vd., 2016; Usta vd., 2018; Urazel vd., 2017; Çolak vd., 2009) tarafından yapılan çalışmalarda yer verilmiştir. Bu vakaların toplamı 137'dir. Buna göre hakkında teşhis amaçlı psikolojik değerlendirme yapılan toplam 1489 çocuğun %9.2'si TSSB yanında depresyon tanısı almıştır.

Akut stres bozukluğu tanısı almış çocuklarla ilgili verilere (Özdemir Demirci vd., 2014; Yektaş vd., 2018; Aktepe vd., 2013; Çolak vd., 2009; Dönmez vd., 2014; Soylu vd., 2012; Çıkılı Uytun ve Öztö, 2016) tarafından yapılan çalışmalarda yer verilmiştir. Bu çalışmalarda bu teşhisi alan toplam vaka sayısı 162'dir. Buna göre hakkında teşhis amaçlı psikolojik değerlendirme yapılan toplam 1489 çocuğun %10.87'si akut stres bozukluğu tanısı almıştır.

Uyum bozukluğu tanısı almış çocuklarla ilgili verilere (Özdemir Demirci vd., 2014; Usta vd., 2018; Yektaş vd., 2018; Aktepe vd., 2013; Vural vd., 2013; Çıkılı Uytun ve Öztö, 2016) tarafından yapılmış çalışmalarda yer verilmiştir. Bu çalışmalarda, uyum bozukluğu teşhisi almış çocukların toplam sayısı 60'dır. Buna göre, hakkında teşhis amaçlı psikolojik değerlendirme yapılan toplam 1489 çocuğun %4'ü uyum bozukluğu tanısı almıştır.

Bu çalışmalara göre cinsel istismara uğrayan çocuklara en sık konulan ilk 5 psikiyatrik tanı sırasıyla TSSB, depresyon, akut stres bozukluğu, TSSB ve depresyon ve uyum bozukluğudur. TSSB'nun bu çocuklarda en sık görülen psikolojik rahatsızlık olduğu anlaşılmaktadır.

Cinsel istismar sonrası genel olarak psikolojik bozukluk görülme durumu tüm çalışmalarda (Gencer vd., 2016; Özdemir Demirci vd., 2014; Topal vd., 2018; Usta vd., 2018; Yektaş vd., 2018; Aktepe vd., 2013; Çolak vd., 2009; Işık vd., 2019; Urazel vd., 2017; Göker vd., 2010; Şahin vd., 2015; Dönmez vd., 2014; Vural vd., 2013; Soylu vd., 2012; Çıkılı Uytun ve Öztö, 2016) değerlendirilmiştir. Tüm çalışmalara ait toplam örneklem 1939'dur. Bu çalışmalardaki toplam 1226 çocukta, genel anlamda psikolojik bozukluk görülmüştür. Yani 15 çalışmanın verilerine göre 1939 çocuğun %63.22'sinin cinsel istismar sebebiyle psikolojisi bozulmuştur. Buna göre cinsel istismar sonrası psikolojik bozukluk görülme durumu, psikolojik bozukluk görülmemeye durumundan daha fazladır.

Bulgular kısmında yer verilen; cinsel istismar mağdurlarının yaş ve cinsiyetleri, istismarcının kimliği, cinsel istismarın tekrarlanma durumu, cinsel istismar faillerinin sayısı ve mağdurlarda cinsel istismar sonrası meydana gelen psikolojik bozukluklarla ilgili veriler, çalışmanın tartışma kısmında yorumlanmıştır.

4. Tartışma

Cinsel istismara uğrayan çocuklarla ilgili yapılan adli değerlendirme sonuçlarını geriye dönük olarak derleyen bazı çalışmaların bir araya getirildiği bu çalışmada, elde edilen çıkarımlara aşağıda başlıklar altında yer verilmiştir.

4.1. Cinsel İstismara Uğramanın Cinsiyet ve Yaş İlişkisi

Öncelikle kız çocuklarının erkek çocuklara göre daha fazla cinsel istismara uğradıkları tespit edilmiştir. İncelenen tüm çalışmalardan elde edilen ortalamaya göre, cinsel istismara uğrayan çocukların %79.16'sı kız, %20.83'ü erkektir. Bu sonuca göre kız çocukları daha fazla

risk altındadır. Bu çıkarım hakkında yorum yapılırken, hesaplanan oran hastane raporlarına yansıyan vakalardan elde edildiği için, hastaneye ya da adli mercilere bildirilmeyen gizli kalmış vakalar hakkındaki verileri içermediği dikkate alınmalıdır. Cinsel istismara uğrayan çocukların cinsiyet dağılımını gösteren veriler, uluslararası alanda istisnalar olsa da genelde bu duruma benzerlik göstermektedir. Pérez-Fuentes vd., (2013) Amerika'da 34000 yetişkin ile yaptıkları çalışmada %10.14 oranında çocukluk çağı cinsel istismarına rastlamışlardır. Olguların %24.8'inin erkek, %75.2'sinin kadın olduğunu beyan etmişlerdir. Bu oran bu çalışmadaki sonuçla benzerdir. Bodkin vd. (2019) ise Kanada'da hapisteki yetişkinlerle ilgili yapılan çalışmaları konu alan meta-analiz çalışmasında, kadınların %50.4'ünün, erkeklerin ise %21.9'unun çocukluk döneminde cinsel istismara uğradığını beyan etmişlerdir. Hapisteki kişilerle ilgili çalışmalar özel bir grubu kapsamasına rağmen, bu grupta da kadınların erkeklere göre çocukken daha fazla cinsel istismara uğradığı görülmektedir. Çocuğa yönelik cinsel istismarla ilgili Hindistan'da yapılmış çalışmalardan elde edilen verilerden yapılan bir meta analiz çalışmasında ise, kız ve erkek çocukların benzer oranda cinsel istismara maruz kaldıkları belirtilmiştir (Choudhry vd., 2018). Bu durum cinsiyetler arasında, farklı bölgelere göre farklılıklar görülebileceğini göstermektedir.

Stoltenborgh, van IJendoorn, Euser ve Bakermans-Kranenburg (2011), dünyanın birçok yerinden 9.911.748 katılımcı ile 331 bağımsız örneklem içeren meta-analiz çalışmasında mağdurların beyanlarına dayalı cinsel istismar oranının global olarak %11,8 olduğunu, cinsiyete göre cinsel istismar görülme durumunun, kızlarda %18, erkeklerde %7.6 olduğunu belirtmişlerdir. Mağdurların beyanına dayalı olarak en az cinsel istismar oranının kızlar için %11.3, erkekler için %4.1 olarak Asya bölgesinde, en çok ise kızlar için %21.5 olarak Avustralya, erkekler içinse %19.3 olarak Afrika bölgesinde olduğunu beyan etmişlerdir. Finkelhor'un (1994) 20 ülkeye ait verileri karşılaştırdığı çalışmasında da kızların, erkeklere göre 1,5 ila 3 kat fazla oranda cinsel istismara uğradığı belirtilmiştir. Buna göre, literatürden atıf yapılan çalışmalar da, erkek ve kız çocukların cinsel istismara uğrama oranı değişse de, genel olarak bu çalışmadaki gibi kız çocukların erkek çocuklara göre daha fazla cinsel istismara uğradığını belirtmişlerdir.

Kız çocukların erkek çocuklara göre daha fazla istismara uğrama durumu vakaların ortaya çıkma ve kayıtlanma durumuyla ilgili olabilir. Mathews, Bromfield, Walsh, Cheng ve Norman (2017) 1993-2012 yılları arasında Avustralya'da resmi kayıtlara giren cinsel istismar vakalarını inceledikleri çalışmada, zaman içinde kızlar için tutulan raporların 1,5 kat, erkekler için ise 2,6 kat arttığını ve yıllar içinde cinsel istismar açısından kız çocuklarla erkek çocuklar arasındaki oransal farkın azaldığını bildirmişlerdir. Çalışmalarında bu durumu, ülkedeki sosyo-politik ortamdaki konuyla ilgili duyarlılığın artmasına bağlamışlardır. Bu anlamda vakaların ortaya çıkmasını ve kayıt altına alınmasını sosyal, kültürel ve politik bağlam etkileyebilmektedir. Bunun yanında vakaların ortaya çıkması kısmen mağdurun beyanına bağlı olduğu için, istismar kurbanının bunu saklaması da konuyla ilgili yapılan çalışmalarda sayısal verileri etkileyebilmektedir. Nitekim cinsel istismar her zaman çocukluk çağında ifade edilmemekte, bazen mağdurların bunu açıklamak için yetişkin olmayı bekledikleri görülmektedir. Literatürdeki bazı çalışmalar cinsiyet bağlamında bu durumu ele almıştır. O'Leary ve Barber (2008) erkeklerin başlarına gelen cinsel istismarı çevrelerine veya ilgili yerlere anlatmalarının kızlara göre daha az gerçekleştiğini, bunu birine ifade etmelerinin kızlara göre daha uzun zaman aldığını belirtmişlerdir. Yetişkinlerle yapılan başka bir çalışmada, cinsel istismar mağdurunun olayı paylaşmasını, utanç ve suçluluk duygusunun yanında erkekler için homoseksüel olarak ve kurban olarak değerlendirilme korkusunun, kadınlar için olaydan ötürü suçlanma ya da kendilerine inanılmamasından duyulan korkunun etkilediği belirtilmiştir (Alaggia, 2005). Gagnier ve Collin-Vézina da (2016) erkeklerin cinsel istismara uğradıklarını açıklayabilmelerini kurban olarak veya homoseksüel olarak

değerlendirilme düşüncesinin geciktirebildiğini belirtmişlerdir. Coburn vd. (2019) ise istismarcı, aileden veya tanıdık olduğunda, erkeklerin istismarı açıklamasının kızlara göre farklılaştığını, istismarcı yabancıysa cinsiyetler arasında fark görülmediğini belirtmişlerdir. Bu anlamda erkeklerin istismarı açıklamakta daha gönülsüz olması, cinsel istismarla ilgili kayıtlara giren verileri etkileyebilir.

Bu çalışmada analiz edilen çalışmalar, çocuklarla ilgili standart olmayan farklı yaş gruplarını ele aldıkları için, cinsel istismara uğrayan çocukların yaşları ile ilgili genel çıkarım yapılmıştır. Bu çalışmalarda kaydedilen en küçük yaş 2, en büyük yaş ise 18'dir. Bazı çalışmalarda çocukların genel yaş ortalaması verilirken, bazılarında kız ve erkek çocuklarının ayrı ayrı yaş ortalaması, bazılarında da hem genel yaş ortalaması hem kız ve erkek çocuklarının ayrı ayrı yaş ortalaması verilmiştir. İlgili yaş ortalamaları genel olarak incelendiğinde, erkek çocuklarının cinsel istismara uğrama yaşı, kız çocuklarına göre daha düşüktür. Farklı bir çalışma da buna benzer bir sonuca işaret etmiştir. Baker ve Duncan (1985) Britanya'da 2019 kadın ve erkekle yaptıkları çalışmada, örneklemelerindeki kadınların %12'sinin, erkeklerin %8'inin cinsel istismara uğradığını, erkeklerin kadınlara göre çocukluk çağında daha küçük yaşlarda cinsel istismara uğradıklarını belirtmişlerdir.

Bazı çalışmalara göre, cinsel istismara uğrama yaşı ve cinsiyet mağdurun istismara tepkileri açısından etkili olabilmektedir. Feiring, Taska ve Lewis'in (1999) çalışmasında adolesanların, çocukluk dönemindeki mağdurlara göre daha çok depresif semptom, daha düşük özsaygı ve cinsel anksiyete gösterdiklerini, bu durumun kızlarda erkeklere göre daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, kızların erkeklere göre ergenlik dönemine daha yakın yaşlarda istismar edilmesiyle ilgili olabilir.

4.2. İstismarcının Kimliği ve Mağdura Yakınlık Durumu

İncelenen çalışmalarda, istismar failinin yabancı olma durumu 1740 olguda %20.34 olarak görülmüştür. Yani mağdurların yabancı biri tarafından istismar edilme durumu, tanıdıkları kişiler tarafından istismar edilme durumuna göre daha az görülmektedir. Bu durum literatürdeki bazı çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Speizer, Goodwin, Whittle, Clyde ve Rogers (2008) Honduras, El Salvador ve Guatemala gibi Orta Amerika ülkelerinde 15 yaş öncesi cinsel istismara uğrayan yetişkinlerle yaptıkları çalışmada, kadınların büyük çoğunluğunun 11 yaş öncesinde ilk kez cinsel istismara uğradığını, failerin genelde aile üyesi, komşu ya da tanıdık olduğunu belirtmişlerdir. López vd. (2017) ise yaptıkları çalışmada, çocukluğunda cinsel istismara uğrayan kadınların %80'inin akraba veya tanıdığı biri tarafından istismar edildiğini belirtmişlerdir. Gallagher, Bradford, ve Pease'in (2008) çalışmasında ise örneklem başlarına gelen son istismar olguları arasında, yabancı tarafından cinsel istismara uğrama durumu %35 oranındadır. Bu açıdan çocuklar, yabancılardan ziyade tanıdıkları tarafından cinsel istismara uğrama riski altındadır.

Çocuğa yönelik tehdidin yakın çevresinden gelmesi, genellikle kurban ve fail arasında güç orantısızlığı olması açısından, çocuğun durumla mücadelesini güçleştirmektedir. Çocuğun tanıdığı kişiler tarafından gerçekleştirilen bir istismar türü de ensesttir. Birbiriyle evlenmesi yasal olmayan kişiler arasındaki cinsel ilişkiyi tanımlayan ensestle ilgili vakalar, 1922 vakada %13.37 oranında görülmüştür. Bu hesaplamanın yine açığa çıkan vakalarla ilgili olduğu unutulmamalıdır. Ensestin açığa çıkması zor bir durum olduğu hesaba katılmalıdır. Nitekim bu çalışmada incelenen Gencer vd, (2016) tarafından yapılan çalışmada, ensest vakalarda sıklıkla istismar iddiasından vazgeçme durumu görüldüğü beyan edilmiştir. Bu anlamda ensest vakaların ortaya çıkmasının zor olmasının yanında, açığa çıkan vakalar da beyanlarından vazgeçebilmektedir. Bu durum, ensest vakalarla ilgili sayısal değerlendirmeler yapılırken göz önünde bulundurulmalıdır.

Failin çocuğun erkek arkadaş, eş ya da partneri olması 1740 olguda %10.17 oranında görülürken, failin çocuğun akran veya arkadaşı olması 1740 olguda %5.11 oranında görülmüştür. Bu durum, dikkate değer bir durumdur. Cinsel istismarla ilgili medyaya birçok olay yansımakta, fakat bu haberler genellikle failin çocuğun yakını veya akrabası olduğu ya da çocuktan yaşça büyük olduğu olayları gündeme getirmektedir. Bu durum konuyla ilgili algısını medya ve sosyal medya üzerinden oluşturan toplum kesimlerinde, cinsel istismarın erkek arkadaş ya da arkadaşlar tarafından gerçekleştirilebileceği konusunda körlük oluşturabilir.

4.3. Cinsel İstismarın Tekrarlanması ve Faillerin Farklılığı

Cinsel istismarın tekrarlanmasıyla ilgili yapılan değerlendirmelerde, 1151 olguda %59.5 oranında bir kez cinsel istismar görülürken, %40.5 oranında birden fazla cinsel istismar görülmüştür. Buna göre cinsel istismarın tekrarlanması önemli bir sorunsal olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum cinsel istismar olgusunun ortaya çıkana kadar devam ettiğini göstermektedir. Bu açıdan çocukların böyle bir krizle karşı karşıya kaldıkları zaman kendilerini ifade edebilecekleri ortam ve imkân sağlamanın önemi ortaya çıkmaktadır. Bu duruma Hürriyet gazetesine 09.04.2019 tarihinde “Kız çocuğuna cinsel istismar davasında, kuzene 8 yıl 4 ay hapis” başlığıyla yansıyan bir olay örnek verilebilir:

Yüksekova'da yaşayan 11'inci sınıf öğrencisi D.E., geçen mayıs ayında, okullarında verilen 'cinsel istismar' konulu seminere katıldı. D.E., seminer sonrası öğretmeninin yanına gidip, 5- 6 yaşlarındayken amcasının oğlu İ.E.'nin kendisine cinsel istismarda bulunduğunu söyledi. D.E., bu olaydan 2- 3 ay sonra da diğer amcasının oğlu S.E. tarafından cinsel istismara uğradığını, bunun 6 yıl sürdüğünü anlattı. Bunun üzerine savcılık olayla ilgili soruşturma başlattı (“Kız çocuğuna cinsel istismar”, 2019).

Bu olguda görüldüğü üzere, cinsel istismar çocuk bunu dile getirene kadar ortaya çıkmamıştır. Çocuğun kendini ifade etmesinde, uygun ortam ve imkân sağlanması etken olmuştur. Cinsel istismara uğrayan birçok çocuk ise bunu çevresine ifade etmemektedir. Çocuk ve çevresiyle ilgili bazı etmenler, çocuğun durumu ifade etmemesine ve olayın gizli kalmasına neden olmaktadır. Morrison, Bruce ve Wilson'a (2018) göre, çocukların cinsel istismarı gizlemelerinde inanılmama korkusu, istismardan kaynaklanan negatif duygular, kendinin veya yakınlarının başına bir şey geleceği korkusu, istismarı anlatacak ortam bulamamak ve çocuğun istismarcıyla ilgili duyguları etkili olabilmektedir.

Cinsel istismarın bir defadan fazla gerçekleşmesini, çocuğun bunu ifade etmemesinin yanında çeşitli faktörler de etkileyebilir. Cinsel istismarın cinsel ilişki şeklinde gerçekleşmesi, istismarın tekrarında etkili olabilmektedir (López vd., 2017). Loinaz, Bigas ve de Sousa (2019) ise istismarın aile içinde olmasının, aile dışından olmasına göre istismarın tekrarlanma riskini arttırdığını belirtmiştir.

Cinsel istismar mağduru olmanın tekrarlandığı bazı durumlarda failerin sayısı da birden fazladır. Bu çalışmada incelenen çalışmalarda, cinsel istismar failinin bir kişi olma durumu 829 olguda %86.61 oranında, birden fazla kişi olma durumu %13.38 oranında görülmüştür. Keser (2011), çocuğun birden fazla kişi tarafından cinsel istismara uğramasını kurbanın kolektifleştirmesi olarak tanımlamaktadır. Bu durumun kurbanın ergen kız çocuğu, failin yetişkin erkek olduğu ya da kurbanın erkek çocuğu olup failin erkek çocuğun yaşıtı ya da ondan biraz büyük erkek çocuğu olduğu durumlarda gerçekleştiğini belirtmiştir. Erkek çocukları ile ilgili aktarılan bu durumun, failin kurbanı yönelik bir güç gösterisi ve akran zorbalığı olduğunu belirtmiştir. Kolektifleştirme görülen diğer durum ise, kurbanın kız çocuk, failinin akran erkek olduğu durum olduğunu, akranlar arasında bilgi paylaşımıyla kız çocuğun cinsel istismar kurbanı haline getirildiğini beyan etmiştir. Bu durumda failerin birbirinden ve ilgili çocuğun daha önceden istismar edildiğinden haberi olabildiği görülmektedir. Bu

nitelikleri taşıyan ve yetişkinler tarafından gerçekleştirilen bazı olgular basın yoluyla kamuoyuna yansımış ve tartışma konusu olmuştur. Buna örnek olarak uzun yıllar basının gündeminde yer bulan N.Ç. vakasına, Armutçu'nun haberinden ulaşılabilir (Armutçu, 28 Haziran 2003).

Cinsel istismarın bir kereden fazla ya da birden fazla fail tarafından gerçekleştirilmesi, yetişkinlikte psikolojik rahatsızlık yaşamının üzerinde direkt etkili olabilmektedir (Steel, Sanna, Hammond, Whipple ve Cross, 2004). Cinsel istismarın süresi ve failin bir kişiden fazla olması, yetişkinlikte algı bozulmaları ve dissosiasyon yaşamaya da yatkınlık oluşturmaktadır (Sacco ve Farber, 1999). Bir sonraki başlığın altında cinsel istismarın beraberinde psikolojik bozukluk görülme durumu tartışılmıştır.

4.4. Cinsel İstismar Sonrası Mağdurlarda Görülen Psikolojik Bozukluklar

Bu çalışmada incelenen çalışmaların verilerine göre, cinsel istismara uğrayan çocuklardan oluşan 1489 olgunun; %26.52'si TSSB, %12.35'i depresyon, %10.87'si akut stres bozukluğu, %9.2'si TSSB ve depresyon, % 4'ü uyum bozukluğu tanısı almışlardır. Buna göre, cinsel istismara uğramış çocuklarda en sık görülen psikolojik rahatsızlık TSSB olsa da, her vakada bu rahatsızlığın görülmemesinden hareketle, cinsel istismar sonrası TSSB görülme ihtimalini arttıran risk faktörlerinin başka çalışmalarda incelenmeleri gerekir.

Değerlendirilen verilere göre mağdurlarda en sık görülen TSSB ve cinsel istismar ilişkisi literatürde de sıkça dile getirilmektedir. McLean, Rosenbach, Capaldi ve Foa (2013) TSSB semptomlarının şiddetinin, cinsel istismar mağduru kız ergenlerde sosyal işlevselliği olumsuz yönde etkileyebildiğini belirtmiştir. Buna sebep olarak mağdurların travmayı hatırlatıcı olgulardan uzak durması, insanlardan kendini uzak hissetmesi ve duygusal uyuşukluk gibi travma belirtilerinin sosyal ilişkileri bozmasını göstermektedirler. Ullman ve Filipas'ın (2005) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada kızlarda, erkeklere göre daha fazla ve ciddi düzeyde cinsel istismar görüldüğü, kızlarda erkeklere göre daha fazla TSSB görüldüğü ve bu durumun olayın mağdur tarafından açığa çıkarılmamasından etkilendiği belirtilmiştir. Risser, Hetzel-Riggin, Thomsen, ve McCanne (2006) ise cinsel istismar sonrası oluşan TSSB'nin aşırı uyarılma boyutuyla mağdurun tekrar cinsel istismara uğraması üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Lev-Wiesel, Amir ve Besser (2006) ise çocukken cinsel istismara uğrayan kadınlarda yaptıkları çalışmada failin aile üyesi olduğu durumda, yabancı olmasına göre kurbanda daha çok TSSB ve posttravmatik gelişim görüldüğünü belirtmiştir. Bu anlamda cinsel istismar mağdurlarında istismarcının kimliği, istismarın ciddiyeti, istismarın gizli kalması ve mağdurun cinsiyeti TSSB oluşumunu etkilerken, TSSB'nun aşırı uyarılma semptomu, mağdurun tekrar cinsel istismara uğrama riskini arttırabilmektedir. Bu anlamda cinsel istismar sonrası ortaya çıkan TSSB, ruh sağlığı uzmanlarının ele alması gereken bir olgudur.

Cinsel istismar depresyon etiyolojisinde de etkili bir faktördür (Maniglio, 2010). Buna göre sadece cinsel istismarın hemen sonrasında değil, olayın etkisiyle uzun süre sonra da depresyon çıkabilmektedir. Cinsel istismar sırasında istismarcının zorlaması da, mağdurun depresyon yaşama olasılığını arttırmaktadır (Lev-Wiesel ve Markus, 2013).

Cinsel istismarın ruh sağlığı üzerindeki etkisi açısından cinsiyete göre farklı sonuçlar veren çalışmalar da mevcuttur. Daigneault, Vézina-Gagnon, Bourgeois, Esposito ve Hébert (2017) yaptıkları 10 yıllık boylamsal çalışmada cinsel istismara uğrayan erkek çocukların kız çocuklara göre ruh sağlığı sorunları için bir uzmana başvurma durumunun 2.3 kat fazla olduğunu ve bu durumun genel popülasyondan farklı olduğunu belirtmiştir. Bu anlamda, bu çalışmada daha önce bahsedilen, erkeklerin cinsel istismara uğrama durumunun, kızlara göre daha uzun vadede açığa çıkması, erkeklerin yaşadığı ruh sağlığı problemlerinde etkili olmuş olabilir.

Cinsel istismarın tekrarlanması da mağdurların ruh sağlığı üzerinde olumsuz etki yapabilmektedir. Koçtürk ve Bilge (2017) çalışmalarında, tekrarlanan cinsel istismara maruz kalan ergenlerin depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilite puanlarının, bir kez cinsel istismara uğrayan ergenlerden ve cinsel istismara uğramayan ergenlerden daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bir kez cinsel istismara uğrayan ergenlerin de cinsel istismara uğramayan ergenlere kıyasla kaygı, depresyon, olumsuz benlik ve somatizasyon puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Soylu vd., (2012) 234 çocuk ve ergen üzerinde yaptıkları araştırmada birden fazla kişi tarafından ya da birden fazla cinsel istismara uğrayan çocuklarda ruhsal sorun gelişme riskinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Dönmez vd., (2014) ise yaptıkları çalışmada birden fazla cinsel istismara uğrayan çocuklarda, TSSB ve major depresif bozukluğun daha fazla geliştiğini beyan etmişlerdir. Şimşek ve Gençdoğan (2014) ise 65 cinsel istismar mağduru çocuk üzerinde yaptıkları çalışmada, cinsel istismarın tekrarı ve sıklığı ile travma belirtileri arasında ilişki bulamamışlardır. Burada çocukları psikolojik olarak koruyucu farklı faktörlerin devreye girebildiği düşünülebilir.

Cinsel istismarın fiziksel temas ve penetrasyon (cinsel birleşme) içermesi, istismarcının aile içinden olması, zorlama ve fiziksel şiddetin varlığı ruhsal bozukluk tanısı alma üzerinde etkili olabilmektedir. (Soylu vd.,2012; Amado vd., 2015). Cinsel istismarın tekrarı veya cinsel istismarın yanında duygusal ve fiziksel istismar tiplerinin bulunması, mağdurlarda yetişkinlik dönemine uzanan ruh sağlığı sorunları ve intihar girişimi görülme durumunu arttırabilmektedir (Turner, Taillieu, Cheung ve Afifi, 2017).

Cinsel istismar sonrası ayrıntılı psikolojik değerlendirme yapılan olgularda, psikolojik bozukluk görülme oranı 1489 vakada %68.97 olarak hesaplanmıştır. Çocukların yarısından fazlasında psikolojik bozukluk görülürken, %31'lik bir kısmında psikolojik bozukluk teşhis edilmemiştir. Cinsel istismar sonrası psikolojik bozukluk görülme durumu başka bir meta-analiz çalışmasında da %70 olarak belirtilmiştir (Amado, Arce ve Herraiz, 2015).

Analiz edilen çalışmalardan yapılan çıkarıma göre, cinsel istismar sonrası 1939 çocuğun 1226'sının, oran olarak %63.22'sinin cinsel istismar sebebiyle genel olarak psikolojilerinin bozulduğu görülmüştür. Bu anlamda çocukların çoğunluğu psikolojik bozukluk göstermiştir. Konuyu değerlendirirken bazı çocukların psikolojik bozukluk göstermediklerini göz ardı etmemek gerekmektedir. Bu açıdan bu çocukları koruyan bazı psiko-sosyal faktörlerin bulunduğu düşünülebilir. Sanjeevi, Houlihan, Bergstrom, Langley ve Judkins (2018) sosyal destek ve olumlu düşünce stratejilerinin cinsel istismarın olumsuz etkilerini azaltmak adına çocuklarda koruyucu etki yapabildiğini belirtmiştir. Vermeulen ve Greeff (2015) ise ailenin ve çocuğun konuyla başa çıkma kabiliyeti ve ailenin çocuğun duygularına duyarlı olması, bunun yanında geniş aile ve toplumdan gelen desteklerin çocukların cinsel istismarın olası etkilerine karşı dayanıklılığını sağlayabildiğini belirtmiştir.

Psikolojik rahatsızlık tanısı alan ve almayan çocuklar için cinsel istismarın etkilerini uzun vadeli de incelemek gerekebilir. Birçok çalışma cinsel istismarın yetişkinlik döneminde psikolojik rahatsızlık yaşama riskini arttırdığını bildirmiştir. Cinsel istismar sebebiyle yetişkinlik döneminde, genel nüfusa göre daha fazla durumluk kaygı, sürekli kaygı ve depresyon görülebilmektedir (Cantón-Cortés, Cortés ve Cantón 2012). 14564 kişilik geniş bir örnekleme yapılan bir çalışmaya göre, cinsel istismar, yetişkin erkeklerde görülen anksiyete, duygu durum bozukluğu, intihar girişimi, kişilik bozukluğu ve madde kullanımı üzerinde etkilidir (Turner vd., 2017). Pérez-Fuentes vd., (2013) ise 34000 yetişkinle yaptıkları çalışmada çocukluk çağında cinsel istismara uğramayla, yetişkinlik çağında psikopatoloji geliştirme ve intihar girişiminde bulunma arasında ilişki olduğunu, istismarın sıklığıyla bağlantılı olarak psikolojik problemlerin arttığını belirtmişlerdir.

Bahsedilen kesitsel çalışmaların yanında bazı boylamsal çalışmalar da benzer sonuçlardan bahsetmektedir. Fergusson vd., (2013) çocukluk dönemindeki cinsel istismarın yetişkinliğe etkilerini inceledikleri 30 yıllık boylamsal çalışmalarında, bu yetişkinlerin majör depresyon, anksiyete bozukluğu, intihar düşüncesi, intihar girişimi, madde bağımlılığı, riskli cinsel davranışlar, sağlık problemleri, okulu erken bırakma, yetişkinlikte maddi bağımlılık gibi durumları yaygın olarak gösterdiklerini belirtmişlerdir. Bu anlamda cinsel istismarın, çocukluk çağının yanında yetişkinlik yaşamına da etkileri uzanan, bio-psiko-sosyal boyutları olan bir sorun olduğu söylenebilir.

5. Sonuç

Kız çocukların erkek çocuklara göre daha çok cinsel istismara uğradığı, erkek çocukların cinsel istismara uğradıkları yaş ortalamasının kızlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. İstismarcıların ise çoğunlukla çocukların tanıdıkları kişilerden olduğu görülmüştür. Cinsel istismarın tekrarlanması, bir kez gerçekleşmesine kıyasla daha az görülse de, incelenen vakalarda yüksek bir sıklıkta görülmüştür.

Yapılan çalışmaya göre, cinsel istismarın, çocukların psikolojik sağlığını büyük oranda etkileyen travmatik bir olay olduğu görülmüştür. Cinsel istismar nedeniyle psikolojik değerlendirmesi yapılan çocukların çoğunluğunun psikolojik bozukluk göstermesi, en sık olarak da Travma Sonrası Stres Bozukluğu tanısı almaları bu düşünceyi desteklemektedir.

Bunun yanında çocukların yine azımsanmayacak bir kısmında ruhsal bozukluk tespit edilmemiştir. Bu durum olgunun etkilerinin bireysel düzeyde değerlendirilmemesi gerektiğini düşündürmektedir. Bu açıdan cinsel istismarın çocuğun ruh ve beden sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini hafifleten bireysel ve çevresel faktörleri tespit etmek önemlidir. Bu sebeple bu çocuklarla ilgili ayrıntılı değerlendirme ve boylamsal çalışmalar yapmak faydalı olabilir.

Açığa çıkması zor olan, kimi olgularda açığa çıkana kadar tekrarlanan bu durum resmî kayıtlara yansıyan veriler üzerinden değerlendirilmiştir. Bu çıkarımın gizli kalan vakaları içermediğinin ve tanıdıklardan gelen istismarın gizli kalma ihtimalinin yüksek olduğunun konuyu değerlendirirken akılda tutulması gerekmektedir.

Çocukların cinsel anlamda suistismal edilmesindeki etkenlerden biri henüz bir yetişkin kadar fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimlerini tamamlamamış olmalarıdır. Bu durum, cinsel istismara maruz kaldıklarında olgunun farkında olmamalarına, farkında olsalar bile fiziksel olarak karşı koyamamalarına ve olaya maruz kaldıktan sonra konuyu ifade edememelerine sebep olmaktadır. Bu durumu önlemek için, çocuklara cinsel istismarla ilgili bilgilendirme çalışmalarının yapılması ve durumu ifade edebilecekleri yasal dayanağı olan ve çocuklar için erişilebilir sosyal mekanizmaların kurulması gerekmektedir. Çocuklar eğitimci ve davranış bilimciler tarafından konuyla ilgili yaşlarına uygun biçimde bilgilendirilmeli ve mizaçlarına uygun korunma mekanizmaları geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Kaynakça

- *Aktepe, E., Işık., Kocaman, O. ve Eroğlu, F. Ö. (2013). Bir üniversite hastanesinde değerlendirilen cinsel istismar mağduru çocuk ve ergenlerin demografik ve klinik özellikleri. *Yeni Symposium*, 51(2), 115–120.
- Alaggia, R. (2005). Disclosing the trauma of child sexual abuse: a gender analysis. *Journal of Loss and Trauma*, 10(5), 453–470. doi:10.1080/15325020500193895
- Amado, B. G., Arce, R., & Herraiz, A. (2015). Psychological injury in victims of child sexual abuse: A meta-analytic review. *Psychosocial Intervention*, 24(1), 49–62. doi:10.1016/j.psi.2015.03.002

- Armutçu, E. (2003, 28 Haziran). Ağlaya ağlaya anlattı. *Hürriyet*. Erişim adresi: <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/aglaya-aglaya-anlatti-155966>
- Baker, A. W., & Duncan, S. P. (1985). *Child sexual abuse: A study of prevalence in Great Britain*. *Child Abuse & Neglect*, 9(4), 457–467. doi:10.1016/0145-2134(85)90054-7
- Barth, J., Bermetz, L., Heim, E., Trelle, S., & Tonia, T. (2013). The current prevalence of child sexual abuse worldwide: a systematic review and meta-analysis. *International Journal of Public Health: International Journal of Public Health*, 58(3), 469. <https://doi.org/10.1007/s00038-012-0426-1>
- Bodkin, C., Pivnick, L., Bondy, S. J., Ziegler, C., Martin, R. E., Jernigan, C., & Kouyoumdjian, F. (2019). History of childhood abuse in populations incarcerated in canada: A systematic review and meta-analysis. *American Journal of Public Health*, 109(3), e1–e11. doi: 10.2105/AJPH.2018.304855
- Cantón-Cortés, D., Cortés, M. R., & Cantón, J. (2012). The role of traumagenic dynamics on the psychological adjustment of survivors of child sexual abuse. *European Journal of Developmental Psychology*, 9(6), 665–680. doi:10.1080/17405629.2012.660789
- Choudhry, V., Dayal, R., Pillai, D., Kalokhe, A. S., Beier, K. ve Patel, V. (2018). Child sexual abuse in India: A systematic review. *Plos One*, 13(10), 1-32. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0205086>
- Coburn, P. I., Harvey, M. B., Anderson, S. F., Price, H. L., Chong, K., & Connolly, D. A. (2019). Boys abused in a community setting: an analysis of gender, relationship, and delayed prosecutions in cases of child sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 28(5), 586-607. doi: 10.1080/10538712.2019.1580329
- *Çıkkılı Uytun, M. ve Öztıp, D. B. (2016).Cinsel istismar mağduru olan çocuk ve ergenlere konulan psikiyatrik tanıların ve uygulanan tedavilerin devamlılığının değerlendirilmesi. *Yeni Symposium*, 54(3), 18-24. doi: 10.5455/nys.201606020
- *Çolak, B., Karakaya, I., Kurtas, Ö., Şişmanlar, Ş. ve Biçer, Ü. (2009). Kocaeli üniversitesi tıp fakültesi adli tıp anabilim dalına başvuran çocuklara yönelik cinsel istismar olguları 1998-2006. *Adli Tıp Bülteni*, (2), 71-79. <https://doi.org/10.17986/blm.2009142692>
- Daigneault, I., Vézina-Gagnon, P., Bourgeois, C., Esposito, T., & Hébert, M. (2017). Physical and mental health of children with substantiated sexual abuse: Gender comparisons from a matched-control cohort study. *Child Abuse & Neglect*, 66, 155–165. doi:10.1016/j.chiabu.2017.02.038
- *Dönmez, Y.E., Soylu, N., Özel Özcan, Ö., Yüksel, T., Çalışkan Demir, A., Çon Bayhan, P. ve Miniksar, D. Y. (2014). Cinsel istismar mağduru çocuk ve ergen olgularımızın sosyodemografik ve klinik özellikleri. *Turgut Özal Tıp Merkezi Dergisi*, 21(1), 44-48. DOI:10.7247/jtomc.2013.1170
- Feiring, C., Taska, L., & Lewis, M. (1999). *Age and gender differences in children's and adolescents' adaptation to sexual abuse*. *Child Abuse & Neglect*, 23(2), 115–128. doi:10.1016/s0145-2134(98)00116-1
- Fergusson, D. M., Geraldine F.H. McLeod, L. ve Horwood, J. (2013). Childhood sexual abuse and adult developmental outcomes: findings from a 30-year longitudinal study in New Zealand. *Child Abuse & Neglect*, 37(9), 664-674. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2013.03.013>

- Finkelhor, D. (1994). The international epidemiology of child sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 18(5), 409-417.
- Gagnier, C., & Collin-Vézina, D. (2016). The disclosure experiences of male child sexual abuse survivors. *Journal of Child Sexual Abuse*, 25(2), 221–241. doi:10.1080/10538712.2016.1124308
- Gallagher, B., Bradford, M., & Pease, K. (2008). Attempted and completed incidents of stranger-perpetrated child sexual abuse and abduction. *Child Abuse & Neglect*, 32(5), 517–528. doi:10.1016/j.chiabu.2008.02.002
- *Gencer, Ö., Özbek, A., Özyurt, G., & Kavurma, C. (2016). Çocuk ve ergenlerde aile dışı ve aile içi cinsel istismar olgularının karşılaştırılması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 56–64. <https://doi.org/10.5455/apd.1419190512>
- *Göker, Z., Aktepe, E., Tural Hesapcıoğlu, S., Kandil, S. (2011). Cinsel istismar mağduru olan çocukların başvuru şekilleri, klinik ve sosyodemografik özellikleri. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 17(4), 15-21.
- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu. (2004, 12 Ekim). *Resmi Gazete* (Sayı: 25611). Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>. Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2019.
- *Işık, Ü., Aktepe, E., Şimşek, F., Akyıldız, A. ve Yıldız, A. (2019). Isparta ilinde bir üniversite hastanesinde değerlendirilen cinsel istismar mağdurlarının sosyodemografik, klinik ve ailevi özellikleri: 2014 – 2018 verileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(1), 53-57.
- Kasherwa, A. C., & Twikirize, J. M. (2018). Ritualistic child sexual abuse in post-conflict Eastern DRC: Factors associated with the phenomenon and implications for social work. *Child Abuse & Neglect*, 81, 74–81. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.04.012>
- Keser, İ. (2011). *Çocuk Cinsel İstismarı: Diyarbakır Örneği*. Ankara: Karahan Kitabevi.
- Kız çocuğuna cinsel istismar davasında, kuzene 8 yıl 4 ay hapis. (2019: 9 Nisan). *Hürriyet*. Erişim adresi: <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/kiz-cocuguna-cinsel-istismar-davasinda-kuzene-8-yil-4-ay-hapis-41177604>
- Koçtürk, N., & Bilge, F. (2017). The irrational beliefs and the psychological symptoms of the sexual abuse victims. *Düşünen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 30(2), 113–123. <https://doi.org/10.5350/DAJPN2017300205>
- Lev-Wiesel, R., & Markus, L. (2013). Perception vs. circumstances of the child sexual abuse event in relation to depression and post-traumatic stress symptomatology. *Journal of Child Sexual Abuse*, 22(5), 519–533. <https://doi.org/10.1080/10538712.2013.800932>
- Lev-Wiesel, R., Amir, M., & Besser, A. (2006). Posttraumatic growth among female survivors of childhood sexual abuse in relation to the perpetrator identity. *Journal of Loss and Trauma*, 10(1), 7–17. doi:10.1080/15325020490890606
- López, S., Faro, C., Lopetegui, L., Pujol-Ribera, E., Monteagudo, M., Avecilla-Palau, À., ... Fernández, M.-I. (2017). Child and adolescent sexual abuse in women seeking help for sexual and reproductive mental health problems: Prevalence, characteristics, and disclosure. *Journal of Child Sexual Abuse*, 26(3), 246–269. doi:10.1080/10538712.2017.1288186
- Loinaz, I., Bigas, N., & de Sousa, A. M. (2019). Comparing intra and extra-familial child sexual abuse in a forensic context. *Psicothema*, 31(3), 271–276. <https://doi.org/10.7334/psicothema2018.351>

- Maniglio, R. (2010). Child sexual abuse in the etiology of depression: A systematic review of reviews. *Depression and Anxiety*, 27(7), 631-642. DOI 10.1002/da.20687
- Mathews, B., Bromfield, L., Walsh, K., Cheng, Q., & Norman, R. E. (2017). Reports of child sexual abuse of boys and girls: Longitudinal trends over a 20-year period in Victoria, Australia. *Child Abuse & Neglect*, 66, 9–22. doi:10.1016/j.chiabu.2017.01.025
- McLean, C. P., Rosenbach, S. B., Capaldi, S., & Foa, E. B. (2013). *Social and academic functioning in adolescents with child sexual abuse-related PTSD*. *Child Abuse & Neglect*, 37(9), 675–678. doi:10.1016/j.chiabu.2013.03.010
- Morrison, S. E., Bruce, C., & Wilson, S. (2018). Children's disclosure of sexual abuse: A systematic review of qualitative research exploring barriers and facilitators. *Journal Of Child Sexual Abuse*, 27(2), 176–194. <https://doi.org/10.1080/10538712.2018.1425943>
- Noll, J. G., Trickett, P. K., & Putnam, F. W. (2003). A prospective investigation of the impact of childhood sexual abuse on the development of sexuality. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(3), 575–586. doi:10.1037/0022-006x.71.3.575
- O'Leary, P. J. & Barber, J. (2008). Gender differences in silencing following childhood sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 17(2), 133–143. <https://doi.org/10.1080/10538710801916416>
- *Özdemir Demirci, E., Özmen, S., Öztıp, D. B., Özdemir, Ç. ve Çıkılı Uytun, M. (2014). Çocuk ve ergen cinsel istismar olgularında istismar ile ilişkili sosyodemografik özelliklerin, ailesel değişkenlerin ve ruhsal bozuklukların değerlendirilmesi. *Adli Tıp Bülteni*, 19(3), 146-153. <https://doi.org/10.17986/blm.2014193781>
- Pérez-Fuentes, G., Olfson, M., Villegas, L., Morcillo, C., Wang, S. ve Blanco, C. (2013). Prevalence and correlates of child sexual abuse: a national study. *Comprehensive Psychiatry*, 54(1), 16–27. DOI: 10.1016/j.comppsy.2012.05.010
- Popović, S. (2018). Child sexual abuse in croatia: A systematic review of research. *Ljetopis Socijalnog Rada*, 25(1), 5–37. <https://doi.org/10.3935/ljsr.v25i1.190>
- Risser, H. J., Hetzel-Riggin, M. D., Thomsen, C. J., & McCanne, T. R. (2006). PTSD as a mediator of sexual revictimization: The role of reexperiencing, avoidance, and arousal symptoms. *Journal of Traumatic Stress*, 19(5), 687–698. doi:10.1002/jts.20156
- Sacco, M. L. ve Farber, B. A. (1999). Reality testing in adult women who report childhood sexual and physical abuse. *Child Abuse & Neglect*, 23(11):1193-1203. doi: 10.1016/S0145-2134(99)00077-0
- Sanjeevi, J., Houlihan, D., Bergstrom, K. A., Langley, M. M., & Judkins, J. (2018). A review of child sexual abuse: Impact, risk, and resilience in the context of culture. *Journal of Child Sexual Abuse*, 27(6), 622–641. <https://doi.org/10.1080/10538712.2018.1486934>
- *Soylu, N., Şentürk Pılan, B., Ayaz, M. ve Sönmez, S. (2012). Cinsel istismar mağduru çocuk ve ergenlerde ruh sağlığını etkileyen etkenlerin araştırılması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13(4), 292–298.
- Speizer, I. S., Goodwin, M., Whittle, L., Clyde, M., & Rogers, J. (2008). Dimensions of child sexual abuse before age 15 in three Central American countries: Honduras, El Salvador, and Guatemala. *Child Abuse & Neglect*, 32(4), 455–462. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2007.03.026>
- Steel, J., Sanna, L., Hammond, B., Whipple, J., & Cross, H. (2004). Psychological sequelae of childhood sexual abuse: Abuse-related characteristics, coping strategies, and

- attributional style. *Child Abuse & Neglect*, 28(7), 785–801. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2003.12.004>
- Stoltenborgh, M., van IJzendoorn, M. H., Euser, E. M., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2011). A global perspective on child sexual abuse: meta-analysis of prevalence around the world. *Child Maltreatment*, 16(2), 79–101. doi:10.1177/1077559511403920
- *Şahin, N., Yeniçeri, E., Balcı, Y. (2015). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi eğitim araştırma hastanesi çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları polikliniğine başvuran adli olguların değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Dergisi*, 2 (1), 10-21.
- Şimşek, Ş. ve Gençoğlu, S. (2014). Cinsel istismar mağdurlarında istismar süresi ve sıklığı ile travma belirtileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dicle Tıp Dergisi*, 41 (1), 166-171. doi: 10.5798/diclemedj.0921.2014.01.0393
- *Topal, Y., Balcı, Y., & Erbaş, M. (2018). Muğla’da 18 yaş ve altı cinsel istismar olgularının retrospektif değerlendirilmesi. *Ortadoğu Tıp Dergisi*, 10(2), 135–141. <https://doi.org/10.21601/ortadogutipdergisi.367348>
- Turner, S., Taillieu, T., Cheung, K. ve Afifia, T. O. (2017). The relationship between childhood sexual abuse and mental health outcomes among males: Results from a nationally representative united states sample. *Child Abuse & Neglect*, 66, 64–72. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.01.018>
- Ullman, S. E. ve Filipas, H. H. (2005). Gender differences in social reactions to abuse disclosures, post-abuse coping, and PTSD of child sexual abuse survivors. *Child Abuse & Neglect*, 29(7), 767–782. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2005.01.005>
- *Urazel, B., Fidan, S. T., Gündüz, T., Şenlikli, M. ve Özçivit Asfuroğlu, B. (2017). Çocuk ve ergen cinsel istismarlarının değerlendirilmesi. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 39 (2), 18-25. DOI: 10.20515/otd.308058
- *Usta, M. B., Akbaş, S., & Aydın, B. (2018). Behavioural problems associated with child sexual abuse in adolescents: A retrospective study. *Konuralp Tıp Dergisi*, 10(2), 188-193. DOI: 10.18521/ktd.382121
- Vermeulen, T., & Greeff, A. P. (2015). Family resilience resources in coping with child sexual abuse in South Africa. *Journal of Child Sexual Abuse*, 24(5), 555–571. <https://doi.org/10.1080/10538712.2015.1042183>
- *Vural, P., Uçar, H. N., Eray, Ş., Çolpan, M. ve Kocael, Ö. (2013). Uludağ üniversitesi tıp fakültesi hastanesi çocuk psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen adli olguların sosyodemografik ve klinik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 39 (1) 49-53.
- *Yektaş, Ç., Tufan, A. E., Büken, B., Yurteri Çetin, N. ve Yazıcı, M. (2018). Cinsel istismar mağduru çocuk ve ergenlerde istismar ve istismarcıya ilişkin özelliklerin ve psikopatoloji ile ilişkili risk etkenlerinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(5), 501–508. <https://doi.org/10.5455/apd.291908>
- “* ile işaretlenmiş kaynaklar sistematik analiz için kullanılmıştır.”